

IDŐTERV

MAGMANM150.40.1 - tanár-magyar tanár mesterképzési szak

Ösvények:

tanár-magyar tanár mesterképzési szak

MK-1 Szakmai törzsanyag	1	2	3	4	5
- A mérőföldkőben gyűjtendő: 28 kredit - Kötelezően teljesítendő tárgy(ak): MAGT01 (4kr), MAGT02 (4kr), MAGT03 (4kr), MAGT04 (4kr), MAGT05 (4kr), MAGT06 (2kr), MAGT07 (2kr), MAGT08 (2kr), MAGT09 (2kr)					
MAGT01 Korszakok, műnemek és kulturális folyamatok - A tantárgyban gyűjtendő összesen: 4kr - Kötelezően teljesítendő tárgyelem(ek): MAGT0101 (4kr)					
MAGT0101 Korszakok, műnemek és kulturális folyamatok Felelős oktatója: Dr. Bartók István	4k				
MAGT02 Az irodalmi folyamat poétikai komponensei - A tantárgyban gyűjtendő összesen: 4kr - Kötelezően teljesítendő tárgyelem(ek): MAGT0201 (4kr)					
MAGT0201 Az irodalmi folyamat poétikai komponensei Felelős oktatója: Müller Péter Dr.		4k			
MAGT03 Irodalmi művek elemzése - A tantárgyban gyűjtendő összesen: 4kr - Kötelezően teljesítendő tárgyelem(ek): MAGT0301 (4kr)					
MAGT0301 Irodalmi művek elemzése Felelős oktatója: Dr. Jankovits László			4k		
MAGT04 Az élő irodalom interpretációs lehetőségei, műelemzés a tudományban és az iskolában - A tantárgyban gyűjtendő összesen: 4kr - Kötelezően teljesítendő tárgyelem(ek): MAGT0401 (4kr)					
MAGT0401 Az élő irodalom interpretációs lehetőségei, műelemzés a tudományban és az iskolában Felelős oktatója: Bókay Antal Dr.				4k	
MAGT05 Leíró magyar nyelvtan - A tantárgyban gyűjtendő összesen: 4kr - Kötelezően teljesítendő tárgyelem(ek): MAGT0501 (4kr)					
MAGT0501 Leíró magyar nyelvtan Felelős oktatója: Medve Anna dr.	4k				
MAGT06 Nyelv és társadalom - A tantárgyban gyűjtendő összesen: 2kr - Kötelezően teljesítendő tárgyelem(ek): MAGT0601 (2kr)					
MAGT0601 Nyelv és társadalom Felelős oktatója: Gúti Erika Dr.		2k			
MAGT07 A magyar mint uráli nyelv - A tantárgyban gyűjtendő összesen: 2kr - Kötelezően teljesítendő tárgyelem(ek): MAGT0701 (2kr)					
MAGT0701 A magyar mint uráli nyelv Felelős oktatója: Fancsali Éva Mária Dr.		2k			
MAGT08 Magyar nyelvtörténet - A tantárgyban gyűjtendő összesen: 2kr - Kötelezően teljesítendő tárgyelem(ek): MAGT0801 (2kr)					
MAGT0801 Magyar nyelvtörténet Felelős oktatója: Székely Gábor Dr.			2k		
MAGT09 Beszédelmélet és kommunikáció - A tantárgyban gyűjtendő összesen: 2kr - Kötelezően teljesítendő tárgyelem(ek): MAGT0901 (2kr)					
MAGT0901 Beszédelmélet és kommunikáció Felelős oktatója: Kárpáti Eszter Dr.		2k			

MK-2 Szabadon választható tárgyak	1	2	3	4	5
- A mérföldkőben gyűjtendő: 2 kredit - Ezen kötelezően választandó tárgy(ak)ból teljesíteni kell 1 darabot: MAGT10 (2kr), MAGT11 (2kr)					
MAGT10 Finnugrisztika az anyanyelvi nevelésben - A tantárgyban gyűjtendő összesen: 2kr - Kötelezően teljesítendő tárgyelem(ek): MAGT1001 (2kr)			2k		
MAGT1001 Finnugrisztika az anyanyelvi nevelésben Felelős oktatója: Fancsali Éva Mária Dr.					
MAGT11 Modern nyelvészet az anyanyelvi nevelésben. Kutató szeminárium - A tantárgyban gyűjtendő összesen: 2kr - Kötelezően teljesítendő tárgyelem(ek): MAGT1101 (2kr)			2k		
MAGT1101 Modern nyelvészet az anyanyelvi nevelésben. Kutató szeminárium Felelős oktatója: Medve Anna dr.					
MK-3 Szakmódszertan	1	2	3	4	5
- A mérföldkőben gyűjtendő: 10 kredit - Kötelezően teljesítendő tárgy(ak): MAGT12 (3kr), MAGT13 (2kr), MAGT14 (2kr), MAGT15 (3kr)					
MAGT12 Az anyanyelvi nevelés elmélete és gyakorlata - A tantárgyban gyűjtendő összesen: 3kr - Kötelezően teljesítendő tárgyelem(ek): MAGT1201 (3kr)				3k	
MAGT1201 Az anyanyelvi nevelés elmélete és gyakorlata Felelős oktatója: Medve Anna dr.					
MAGT13 Az irodalomtanítás kontextusai és elmélete - A tantárgyban gyűjtendő összesen: 2kr - Kötelezően teljesítendő tárgyelem(ek): MAGT1301 (2kr)			2k		
MAGT1301 Az irodalomtanítás kontextusai és elmélete Felelős oktatója: Vilmosné Dr. Gilbert Edit					
MAGT14 Az irodalomtanári mesterség gyakorlata és módszertára - A tantárgyban gyűjtendő összesen: 2kr - Kötelezően teljesítendő tárgyelem(ek): MAGT1401 (2kr)				2k	
MAGT1401 Az irodalomtanári mesterség gyakorlata és módszertára Felelős oktatója: Vilmosné Dr. Gilbert Edit					
MAGT15 Csoportos tanítási gyakorlat magyar nyelvből és irodalomból - A tantárgyban gyűjtendő összesen: 3kr - Kötelezően teljesítendő tárgyelem(ek): MAGT1501 (3kr)				3k	
MAGT1501 Csoportos tanítási gyakorlat magyar nyelvből és irodalomból Felelős oktatója: Vilmosné Dr. Gilbert Edit					
MK-4 Zárószigorlat	1	2	3	4	5
- A mérföldkőben gyűjtendő: 0 kredit - Kötelezően teljesítendő tárgy(ak): MAGT16					
MAGT16 Zárószigorlat - A tantárgyban gyűjtendő összesen: 0kr - Kötelezően teljesítendő tárgyelem(ek): MAGT1601 (0kr)					
MAGT1601 Zárószigorlat Felelős oktatója: Szűcs Tibor Dr.					

tanár-magyartanár mesterképzési szak

Kód: MAGMANM150.40.1

Az írásos tanterv utolsó frissítésének ideje: 2013.12.04. 10:09:26

Az ezen időpont előtti utolsó tantervmódosítás ideje: 2013.09.05. 12:36:15

A végzettség megnevezése: "okleveles magyartanár"

Tagozat: Nappali. Képzési szint: MA/MSZ

Összesen: 40 kredit. Félévek száma: 5. Tantermi órák száma: . Gyakorlati képzés: %.

Leírás:

A szakképzettség oklevélben szereplő megnevezése,

magyar nyelvű megjelölése: okleveles magyartanár;

angol nyelvű megjelölése: teacher of Hungarian language and literature.

A képzés célja az alapkivozaton vagy más felsőfokú végzettség keretében szerzett szakképzettségre, illetőleg ismeretekre alapozva a közoktatásban, a szakképzésben és a felnőttképzésben az oktatási, pedagógiai kutatási, tervezési és fejlesztési feladatokra, továbbá a tanulmányok doktori képzésben történő folytatására való felkészítés.

Szakterületi ismeretek:

A szakterületi ismeretek köre az irodalomtudomány és a nyelvtudomány iskolai nevelés szempontjából adekvát tartalmaira épül, figyelemmel a Nemzeti alaptanterv és a kétszintű érettségi követelményeire.

a) Irodalomtudomány

– Irodalmi művek elemzése (az antikvitástól a 19. század végéig; 20. század)

A középiskolai szövegértelmezést segítő eljárások, terminológiai apparátus elsajátítása és gyakorlása magyar és világirodalmi művek elemzése során.

Korszerű irodalomtudományi interpretációs eljárások és elméletek. A művészeti/irodalmi (ön)megértés és a tanítási cél (kulturális, szociális kompetenciafejlesztés, szövegértés, szövegalkotás-fejlesztés, a kulturális kánon átadása) szempontjából hasznos és jelentős, az érettségi követelményeikhez illeszkedő művek, szövegek kiválasztásának módja, elemzése.

– Korszakok, műnemek és kulturális folyamatok. Korszerű irodalomtörténeti szemléletmód a középiskolában, az irodalom történetisége, folyamatszerűsége. A hagyomány megkerülhetlensége: a hagyomány mint az újítás mindenkori feltétele. Az irodalmi korszakolás elméletei. Az irodalmi műnemek és jelenkori elméleteik, pedagógiai szerepük. A stílusok története, irodalmi korszaktudat és diszkurzus, az irodalmiság ismérveinek történetisége. A mai kultúra jelenségei, elméletei, kultúraköziség: a saját és az idegen megértés kölcsönössége.

– Az irodalom, az irodalmi folyamat nyelvi-materiális és formai-poétikai komponensei, illetve az irodalomtanítás extern és intern elemei. Az irodalmi szöveg nyelvisége és mediális megalkotottságának sajátosságai. Verstani, szövegpoétikai és klasszikus retorikai alapfogalmak, alkalmazásuk az iskolai szövegelemzés során. Az irodalmi folyamat szociológiai és pszichológiai vonatkozásai. Az esztétikai tapasztalat közvetettsége és közvetített jellege – ennek sajátosságai az irodalomban, következményei az irodalomtanításban.

– Az élő irodalom és a mai kultúra középiskolában. A kortárs irodalom jelenségei, irányzatai. Jelenkori irodalmi folyóiratok, csoportosulások, régiók, alkotók. A kortárs irodalomtudomány és irodalomkritika eredményeinek megismertetése a középiskolában. Irodalmi intézmények. Az irodalom szerepe a mai társadalomban; társadalmi viták az irodalomról és annak intézményrendszeréről. A tömegirodalom és magas irodalom viszonya. A médiakutatás, a tömegkommunikáció, a film, a televízió, az internet, kapcsolata az irodalommal és az irodalomtanítással.

b) Nyelvtudomány

– Kultúra, társadalom és nyelv összefüggései. A világ nyelvi, kulturális képe. A

nyelv, a nyelvhasználat és a társadalom összefüggése, a nyelvi tervezés és a nyelvi politika, a nyelv és a kulturális identitás összefüggései, az interkulturális kommunikáció alapfogalmai. Szemiotikai keretek. A nyelv társadalmi és területi változatai, a nyelvváltozatok leírása, nyelvföldrajz, kisebbségi nyelvhasználat, nyelvünk az EU-ban.

– Nyelvtörténeti ismeretek. A történeti-összehasonlító nyelvészet elméleti és kutatás-módszertani alapjai. A nyelvi változás általános törvényei, irányai. A nyelvrokonság bizonyítékai, a magyar nyelvtörténet forrásai, korszakai, a nyelvi standardizáció folyamata, a nyelvi szinteknek megfelelően a magyar nyelv rendszerének alakulástörténete, nyelvemlékek elemzése.

– A magyar nyelv leírása. Hangtani, alaktani, mondattani, jelentéstani ismeretek. A magyar nyelv leírásának legfontosabb irányzatai és módszerei: a klasszikus, a transzformációs generatív, a funkcionális és a kognitív grammatika elemzőmódjai. A nyelvi szintek rendszeryelvészeti leírása. A korpusznyelvészeti elemzés megközelítésmódjai. Nyelvtipológiai és kontrasztív nyelvészeti kitekintés.

– Beszédelmélet és szövegkutatás. Kommunikációtan, szövegtan, stilsztika, retorika és pragmatika. A verbális és nonverbális kommunikáció kutatásának alapkérdései. A kommunikációs stratégiák, a kommunikációs folyamat (tervezéstől az interpretációig), a szövegtípusok és a stílusváltozatok kapcsolata. Írott és beszélt

szövegek elemzésének elmélete és gyakorlata. Az iskolai kommunikáció sajátosságai. Tárgyalási stílusok és tárgyalási technikák.

Szaktudományi ismeretek:

– Az irodalom tanításának elmélete és gyakorlata. Az irodalompedagógia fogalma, az irodalom tanításának céljai és feladatai; az irodalomtanítás szemléletmódjai, alternatív formái;

– A Magyar irodalom című tantárgy művelődési anyaga; a magyar nyelvi és irodalmi érettségi vizsga követelményei. A magyarórák felépítése; az óraelemzés és az óratervezés szempontjai; magyar irodalmi tankönyvcsaládok és segédkönyvek; a képességfejlesztés eljárásai; az ismeretbővítés speciális eljárásai (elméleti iskolák eredményeinek felhasználhatósága az oktatásban, az élő irodalom jelenségeinek közvetítése).

– Az irodalomtanítás korszerű, befogadásközpontú, kognitív, személyes és/vagy szociális kompetenciákat fejlesztő, interaktív és reflektív módszer- (kooperatív tanulás, projekt, tanulói portfólió, drámapedagógia, folyamatolvasás, folyamatírás, kreatív írás, vita) és eljáráskészlete (grafikai szervezők, a reflexivitás technikái, előzetes tudást előhívó technikák, stb).

– Az anyanyelvi nevelés módszertana. Az anyanyelvi nevelés története, cél- és feladatrendszere, alapelvei. A tanulói nyelvfejlődés 6–18 éves korig. Az anyanyelvi nevelés módszerei, munkaformái, gyakorlattípusai és taneszközei. Az anyanyelvi nevelés tervezése. Motiváció, ellenőrzés és értékelés az anyanyelvi órán. Anyanyelvi kísérlet (mikrotanítás), iskolai hospitálás, óraelemzés. A tömegkommunikáció és a számítógép szerepe az anyanyelvi nevelésben. Az anyanyelvi nevelés és más műveltségi területek kapcsolata.

– Az anyanyelvi kompetenciák fejlesztése. A szövegértés, a szövegelemzés, a szövegalkotás, a szókincs, a stílusérzék, a nyelvhelyesség, a helyesírás, a beszédkultúra, a tanulási képesség fejlesztésének módszerei; a helyesírás, az érvelés tanítása. A készség- és képességfejlesztés speciális eljárásai: felzárkóztatás és tehetséggondozás.

– A magyar nyelv című tantárgy művelődési anyaga. A funkcionális szemléletű anyanyelvtanítás. A magyar nyelvi ismeretek: a grammatikai, a kommunikációs, a szociolingvisztikai, a jelentéstani, a szövegtani, a stilsztikai, a nyelvtörténeti, az általános nyelvészeti ismeretek tanításának speciális eljárásai. Anyanyelvi nevelés a tanórán kívül.

Módszer:

Szakfelelős: Dr. Müller Péter

Értékelés:

Az ismeretek ellenőrzésének rendszere:

Az ismeretek ellenőrzése a kurzusok jellegétől függ:

- előadások esetén kollokvium (szóbeli és/vagy írásbeli);
- gyakorlatok (szemináriumok) esetén folyamatos szóbeli ellenőrzés, zárthelyi vagy szemináriumi dolgozat (esszé, kiselőadás);
- szakdolgozat
- zárószigorlat
- záróvizsga:

Zárószigorlat: a tanárjelölt által választott szakképzettség ismeretanyagának és kompetenciáinak számonkérési (vizsga) formája.

Anyaga az adott szakterület teljes ismeretanyagát komplex módon tartalmazza.

A zárószigorlatot a szakmódszertanon kívül előírt szakmai kreditek megszerzése után, de a gyakorló félévet megelőzően kell

letenni, annak érdekében, hogy a tanárjelölt diszciplinárisan felkészülten kezdhesse féléves összefüggő gyakorlatát.

A zárószigorlat leírása.

A szigorlat komplex jellegű..

A zárószigorlat szóbeli vizsga, amely három tárgyterületet ölel fel:

1. Nyelvtudományi ismeretanyag
2. Irodalomtudományi ismeretanyag
3. A magyartanítás szakmódszertana

A tárgyterületek összevont szakmai-diszciplináris és szakmódszertani témakörökben kerülnek meghatározásra

Irodalomtudomány és irodalomtanítás

1. témakör

Az antikvitás és a középkor világirodalma, a középkori magyar irodalom.

Kérdések:

Miképpen kapcsolódnak össze az oktatás és az irodalom (írásművészet, szónoklattan) intézményei a tárgyalt korban?

Milyen műfajok jelennek meg a korszak irodalmában, s miképpen különbözik módszertani szempontból ezek tanítása az iskolában?

2. témakör

A reneszánsz és a barokk magyar és világirodalma.

Kérdések:

Miképpen jelenik meg a nevelés mint a hatalom akkulturációja a korszak irodalmi munkáiban?

Milyen műfajok jelennek meg a korszak irodalmában, s miképpen különbözik módszertani szempontból ezek tanítása az iskolában?

3. témakör

A felvilágosodás magyar és világirodalma.

Kérdések:

Miképpen jelennek meg a felvilágosodás filozófiai irányzatainak nevelési koncepciói a korszak irodalmában?

Milyen műfajok jelennek meg a korszak irodalmában, s miképpen különbözik módszertani szempontból ezek tanítása az iskolában?

4. témakör

A romantika magyar és világirodalma.

Kérdések:

Miképpen alakítja át az irodalom intézményeit és oktatási formáit a létrejövő nemzeti kultúrák sokfélesége?

Milyen műfajok jelennek meg a korszak irodalmában, s miképpen különbözik módszertani szempontból ezek tanítása az iskolában?

5. témakör

A késő romantika és a realizmus magyar és világirodalma.

Kérdések:

Miképpen változnak meg az irodalom színterei a létrejövő állami nevelési koncepciók és az ennek megfelelően létrejövő magyar (német, angol és más) irodalom tárgyak kialakulásával?

Milyen műfajok jelennek meg a korszak irodalmában, s miképpen különbözik módszertani szempontból ezek tanítása az iskolában?

6. témakör

A századforduló és a századelő magyar és világirodalma.

Kérdések:

Miképpen élnek együtt, és milyen poétika megújulást képviselnek a kései realizmus és a klasszikus avantgárd irányzatai a korszak irodalmában?

Milyen műfajok jelennek meg a korszak irodalmában, s miképpen különbözik módszertani szempontból ezek tanítása az iskolában?

7. témakör

A két világháború közötti korszak magyar és világirodalma.

Kérdések:

Miképpen változik meg az irodalmi szöveg nyelvisége, retorizáltsága, világképe a korszak irodalmában?

Milyen műfajok jelennek meg a korszak irodalmában, s miképpen különbözik módszertani szempontból ezek tanítása az iskolában?

8. témakör

A II. világháború utáni évtizedek magyar és világirodalma.

Kérdések:

Miképpen jelennek meg a korszak bölcséleti és társadalomtudományi nézetei az abszurd, groteszk, neoavantgárd stb. irodalmakban?

Milyen műfajok jelennek meg a korszak irodalmában, s miképpen különbözik módszertani szempontból ezek tanítása az iskolában?

9. témakör

A posztmodern irodalom magyar és világirodalmi sajátosságai.

Kérdések:

Miképpen változik meg az irodalom funkciója, médiumokhoz való viszonya és a befogadó szerepe a kor társadalmában?

Milyen műfajok jelennek meg a korszak irodalmában, s miképpen különbözik módszertani szempontból ezek tanítása az iskolában?

10. témakör

A kortárs (1989 utáni) magyar és világirodalom jelenségei, irányzatai.

Kérdések:

Miképpen él együtt a tömegirodalom és magas irodalom, a kortárs irodalomtudomány és irodalomkritika napjainkban?

Milyen műfajok jelennek meg a korszak irodalmában, s miképpen különbözik módszertani szempontból ezek tanítása az iskolában?

Nyelvészet és anyanyelvi nevelés

1. témakör

A szociolingvisztika és kapcsolata a magyar anyanyelvi neveléssel

Kérdések:

- A szociolingvisztikának mint interdiszciplináris tudománynak melyek a fő sajátosságai? Mennyiben határozza meg a szociolingvisztika szemléletmódja az anyanyelvi nevelési koncepciókat és módszertani eljárásokat?

- Melyek a szociolingvisztika legfontosabb (aktuális) területei, módszerei? Mely anyanyelvi nevelési területeken jelenik meg ezek hatása és miként?

- Milyen klasszikus és új szociolingvisztikai elméleteket ismer? Miként jelenik meg ezek hatása az anyanyelvi nevelési tantervekben, taneszközökben és módszerekben?

- Miben különbözik a nyelvművelés grammatikai és szociolingvisztikai megközelítése? Miként jelenik meg ez az

anyanyelvi nevelésben a koncepció és a gyakorlat szintjén?

- Melyek a modern dialektológia vizsgálati módszerei, területei a magyar nyelvre vonatkoztatva? Mi a helye és szerepe a dialektológiának az anyanyelvi nevelésben?
- Melyek a magyar nyelvjárások jellemzői? Miként jelennek meg ezek az anyanyelvi nevelési tantervekben és tananyagokban?

2. témakör

A beszédelmélet és kapcsolata az anyanyelvi neveléssel

Kérdések:

- Mi a jellemzője a klasszikus és mi a modern retorikának? Mely anyanyelvi nevelési területen jelenik meg a retorika, és hogyan kapcsolható van a kompetencia-alapú anyanyelvi képzéshez?
- Melyek a mindennapi és a közéleti retorika jellemzői? Mennyiben határozzák meg ezek e terület tanításának módszertanát?
- Melyek az egyes szövegtípusok jellemzői? Mi a helye az anyanyelvoktatásban a szövegtannak, illetve a beszédaktus-elméletnek, és tanításuknak melyek a módszertani eljárásai?
- Hogyan kapcsolható össze a retorika és a beszédkultúra? Mi a beszédtechnika helye az anyanyelvi nevelésben és melyek a beszédtechnika tanításának módszerei?

3. témakör

A kommunikáció és kapcsolata az anyanyelvi neveléssel

Kérdések:

- Melyek a legfőbb kommunikációelméleti modellek? Hogyan jelennek meg ezek az anyanyelvi neveléskoncepciójában, tartalmában és módszereiben?
- Melyek a nyelv kommunikatív használatának jellegzetességei; a kommunikáció kulturális és interkulturális vonatkozásai? Melyek a kommunikációs képességek fejlesztésének területei, melyek az aktuálisan kiemelték és miért?
- Mit értünk információn és milyen kapcsolatai vannak a kommunikációval? Az információtárolás, az információszerezés és –átadás új technikái milyen anyanyelvi nevelési feladatokat jelentenek?
- Melyek a kommunikáció hétköznapi és az intézményes formái és stratégiái? Melyek a személyes és szerep szerinti kommunikáció tanításának tantervi és módszertani jellemzői?

4. témakör

A magyar nyelv leírása és ennek megjelenése az anyanyelvi nevelésben

Kérdések:

- Mi jellemzi a klasszikus és a modern nyelvészeti irányzatokat a magyar nyelv alsóbb szintjeinek (fonetika/fonológia, morfológia, szótári szemantika) leírásában? A grammatika mint anyanyelvi nevelési terület milyen módon illeszkedik a kompetencia alapú képzés koncepciójába?
- Mi a markáns különbség a szintagmatan és a mondatan területén a klasszikus és a modern nyelvészeti irányzatok között a magyar nyelvleírásban? Milyen lehetőségek adódnak a kreativitás és a kombinatorikus gondolkodás fejlesztésére a grammatika területén, és melyek ennek módszerei?

5. témakör

A magyar nyelv története és ennek kapcsolata az anyanyelvi neveléssel

Kérdések:

- Hozzon fel érveket a magyar nyelv uráli/finnugor eredete mellett!
- Ismertesse a az uralisztika/finnugrisztika különböző ágainak kutatástörténetét (nyelvtudomány, folklór, tárgyi néprajz, irodalom és zene)!

6. témakör

A pszicholingvisztika és kapcsolata a magyar anyanyelvi neveléssel

Kérdések:

- Miként építhet az anyanyelvi nevelés a természetes nyelvelsajátításra?
- Milyen új kihívásokkal szembesül az iskolai anyanyelvi nevelés?
- Hogyan kezelhetők a szöveg-, illetve beszédértési nehézségek?
- Mi lehet a magyartanár szerepe a logopédiai problémák megoldásában?

7. témakör

A szemiotika és kapcsolata a magyar anyanyelvi neveléssel

Kérdések:

- Milyen jeltípusokkal működik az emberi nyelv?

- Miként fejleszthető a verbális és a nonverbális kommunikáció együttműködése?
- Hogyan tud sikeres (nyelv)tanári jelzéseket közvetíteni a pedagógus?

8. témakör

A magyar nyelv helye a világ nyelvei között

Kérdések:

- Mely nyelvtípus(ok) sajátosságait hordozza nyelvünk?
- Állítsa szembe a magyart egy (ismert) idegen nyelvvel!

9. témakör

Modern nyelvészet és korszerű finnugrisztika az anyanyelvi nevelésben

Kérdések:

- Hogyan alkalmazná az egyetemen megszerzett korszerű (strukturális, illetve kognitív) nyelvészeti ismereteket a közoktatási gyakorlatban?
- Miként lehetne kezelni az uralisztikával szemben álló ún. alternatív elméleteket az anyanyelvi nevelésben és a tudományos ismeretterjesztésben?

Kötelező és ajánlott irodalom:

Az eddigi tanulmányok irodalmából kijelölt kötelező és ajánlott orientáló irodalom.

Képzési program gazdatanszéke: Klasszikus Irodalomtörténeti és Összehasonlító Irodalomtudományi Tanszék

A képzési programért felelős tanszék:

Kari Hivatal

Klasszikus Irodalomtörténeti és Összehasonlító Irodalomtudományi Tanszék

Modern Irodalomtörténeti és Irodalomelméleti Tanszék

Neveléstudományi Intézet

Nyelvtudományi Tanszék

Képzési program egyéb tulajdonságai:

Tulajdonság	Érték
A jogviszonyigazolás kiadásakor a hozzá kapcsolódó képzés megjelenik. Alapértelmezésben nem jelenik meg.:	IGEN

A képzés felépítése:

Ez a képzési program egy darab teljesítési útvonalból (ösvényből) áll. Tehát nincs benne szakirányválasztási lehetőség. Ezt a tantervi utat kell teljesíteni ahhoz, hogy a képzési program teljesítve legyen.

Ugrás a modulokhoz

A képzés ösvényei:

tanár-magyartanár mesterképzési szak

Ösvény megnevezése: tanár-magyartanár mesterképzési szak

Az ösvényben teljesítendő kredit: 40 kr.

Az ösvényben minden mérföldkő teljesítése kötelező!

Az ösvény mérföldkövei:

MK-1 Szakmai törzsanyag

- A mérföldkőben gyűjtendő összesen: 28 kredit
- Kötelezően teljesítendő tárgy(ak): **MAGT01** (4kr), **MAGT02** (4kr), **MAGT03** (4kr), **MAGT04** (4kr), **MAGT05** (4kr), **MAGT06** (2kr), **MAGT07** (2kr), **MAGT08** (2kr), **MAGT09** (2kr)

MK-2 Szabadon választható tárgyak

- A mérföldkőben gyűjtendő összesen: 2 kredit
- Ezen kötelezően választandó tárgy(ak)ból teljesíteni kell 1 darabot: **MAGT10** (2kr), **MAGT11** (2kr)

MK-3 Szakmódszertan

- A mérföldkőben gyűjtendő összesen: 10 kredit
- Kötelezően teljesítendő tárgy(ak): **MAGT12** (3kr), **MAGT13** (2kr), **MAGT14** (2kr), **MAGT15** (3kr)

MK-4 Zárószigorlat

- A mérföldkőben gyűjtendő összesen: 0 kredit
- Kötelezően teljesítendő tárgy(ak): **MAGT16**

A képzés moduljai:**Ugrás az ösvényekhez****MAGT**, magyartanár modul**Ugrás az ösvényekhez****Képzési programhoz kapcsolt tárgyak modulonként:****[Vissza]****MAGT magyartanár modul****MAGT01 Korszakok, műnemek és kulturális folyamatok****A tantárgyat kötelező teljesíteni.**

A tantárgy mérföldköve: MK-1. A mérföldkő a következő ösvényekhez tartozik:

tanár-magyartanár mesterképzési szak

Felelős tanszék: Klasszikus Irodalomtörténeti és Összehasonlító Irodalomtudományi Tanszék

Felelős oktató:

A tantárgy teljesítési feltételei:

- A tantárgyban gyűjtendő összesen: 4kr
- Kötelezően teljesítendő tárgyelem(ek):
MAGT0101 (4kr)

Tárgyeleme(i):**MAGT0101 Korszakok, műnemek és kulturális folyamatok**

A tárgyelem teljesítésével megszerezhető kredit: 4kr

Kezelő tanszék: Klasszikus Irodalomtörténeti és Összehasonlító Irodalomtudományi Tanszék

Felelős oktató(k): Dr. Bartók István

A tárgyelem teljesítésének feltétele: 4 kredit összegyűjtése.**A meghirdetett kurzusokra vonatkozó adatok:**

- Várható kurzustípus: Előadás és szeminárium
- Várható teljesítési mód: Kollokvium (ötfokozatú)
- Várható óraszám: hetente 2 óra
- A kurzusmeghirdetés várható ideje: minden őszi félévben
- A tárgyelem kurzusait elsősorban a következő hallgatóknak ajánljuk: 1. szemesztereseik

Leírás:

Tantárgy leírása:

A tantárgy fő kérdéskörei a periodizáció, a korszakküszöb, a nagy elbeszélések; a hagyományban kialakult műfaj- és műnemelméletek; az irodalom és a kultúra más alrendszerei közötti kapcsolatok. Az első kérdéskörben a periodizációs elvek vizsgálata történik az azokat meghatározó történetfilozófia elvei mentén, olyan témakörökben, mint az ókortól folyó régiek—újak vitája, a reneszánszban kialakult

három felosztás, a romantika által újragondolt korszakhatárok, illetve a posztmodern korszakokat relativizáló felfogásai. A műfaj- és műnemelméletek esetében az elveket meghatározó diszciplináris hátterek, a retorika, a grammatika, a filozófia és a teológia, illetve a tágabb értelemben vett kultúra változó hatásainak tárgyalása kerül sorra. Mind a két kérdéskör tárgyalásában meghatározó a kanonizáció folyamatának tanulmányozása és az irodalom kulturális kölcsönkapcsolatainak. A kérdéskörök tanulmányozása során figyelembe kell venni, hogy az elméleti hagyományban kialakult koncepciók miképpen hasznosíthatók a tanítás során.

Kötelező irodalomjegyzék:

Rohonyi Zoltán: A romantikus korszakküszöb: A posztkantiánus episztémé: a felbomló neoklasszikus kánon és a kora romantika alakzatai a magyar irodalomban, Pécs/Bp., Janus/Osiris, 2001.
 Kánon és olvasás. Kultúra és közvetítés. szerk. Bengi László, Sz. Molnár Szilvia, Bp., FISZ, 2003.
 Irodalmi kánon és kanonizáció, szerk. Rohonyi Zoltán. Bp., Osiris, Láthatatlan Kollégium, 2001.
 Helikon, 1999/4 (Kulturális antropológia és irodalomtudomány), szerk. N Kovács Tímea.
 Helikon, 2005/1—2. (A kritikai kultúrakutatás), szerk. Sári B. László.

MAGT02 Az irodalmi folyamat poétikai komponensei

A tantárgyat kötelező teljesíteni.

A tantárgy mérföldköve: MK-1. A mérföldkő a következő ösvényekhez tartozik:

tanár-magyartanár mesterképzési szak

Felelős tanszék: Modern Irodalomtörténeti és Irodalomelméleti Tanszék

Felelős oktató: Müller Péter Dr.

A tantárgy teljesítési feltételei:

- A tantárgyban gyűjtendő összesen: 4kr
- Kötelezően teljesítendő tárgyelem(ek):

MAGT0201 (4kr)

Tárgyeleme(i):

MAGT0201 Az irodalmi folyamat poétikai komponensei

A tárgyelem teljesítésével megszerezhető kredit: 4kr

Kezelő tanszék: Modern Irodalomtörténeti és Irodalomelméleti Tanszék

A tárgyelem teljesítésének feltétele: 4 kredit összegyűjtése.

A meghirdetett kurzusokra vonatkozó adatok:

- Várható kurzustípus: Előadás és szeminárium
- Várható teljesítési mód: Kollokvium (ötfokozatú)
- Várható óraszám: hetente 2 óra
- A kurzusmeghirdetés várható ideje: minden félévben
- A tárgyelem kurzusait elsősorban a következő hallgatóknak ajánljuk: 2. szemeszterese
- A tárgyelem kurzuskódjait a kezelő tanszéken kívül a következő tanszékek hirdethetik meg:

Klasszikus Irodalomtörténeti és Összehasonlító Irodalomtudományi Tanszék

Leírás:

Tantárgy leírása:

A tantárgy az irodalmi folyamatban megmutatkozó költői-nyelvi alakzatok tanulmányozásával, a beszédmódként felfogott és heterogén módon megjelenő irodalmi formákkal, ezek hatáselemeivel foglalkozik. Kitér a művészi szöveggé szerveződés eljárásainak és az irodalmi folyamat történeti változásainak vizsgálatára is. A tantárgy foglalkozik a különféle létmóddal rendelkező szövegek kapcsolatának, egymásra hatásának kérdésével, a diskurzusok kölcsönhatásával, az irodalmi nyelv sajátosságának mibenlétével, s az irodalmi nyelvnek a nyelvhasználat egyéb fajtáival történő összevetésével. Az irodalom retorikai vonatkozásait a költőiség szempontjából értelmezi, a retorikai eszközök, elemek, eljárások a poétikai jelentőség és a jelentésképző szerep szempontjából kerülnek megvilágításra. A poétikai és retorikai vonatkozások legfontosabb kérdéseit érintő előadásokhoz szövegelemző és diskurzuselemző gyakorlati kurzusok kapcsolódnak, amelyek keretében a hallgatók poétikai és retorikai elemzői készségeket is elsajátítanak.

Kötelező irodalomjegyzék:

M. M. Bahtyin: A szó esztétikája, Bp., Gondolat, 1976.

Bókay Antal –Vilcsék Béla (szerk.): A modern irodalomtudomány kialakulása, Bp., Osiris, 2001.

Roman Jakobson: Hang, jel, vers, Bp., Gondolat, 1972.

Kovács Árpád (szerk.): A szó esztétikája, Helikon 1999/1-2.

Thomka Beáta (szerk.): Az irodalom elméletei I-V., Pécs, Jelenkor, 1996-97.

MAGT03 Irodalmi művek elemzése

A tantárgyat kötelező teljesíteni.

A tantárgy mérföldköve: MK-1. A mérföldkö a következő ösvényekhez tartozik:

tanár-magyartanár mesterképzési szak

Felelős tanszék: Klasszikus Irodalomtörténeti és Összehasonlító Irodalomtudományi Tanszék

Felelős oktató: Dr. Jankovits László

A tantárgy teljesítési feltételei:

• A tantárgyban gyűjtendő összesen: 4kr

• Kötelezően teljesítendő tárgyelem(ek):

MAGT0301 (4kr)

Tárgyeleme(i):

MAGT0301 Irodalmi művek elemzése

A tárgyelem teljesítésével megszerezhető kredit: 4kr

Kezelő tanszék: Klasszikus Irodalomtörténeti és Összehasonlító Irodalomtudományi Tanszék

A tárgyelem teljesítésének feltétele: 4 kredit összegyűjtése.

A meghirdetett kurzusokra vonatkozó adatok:

- Várható kurzustípus: Szeminárium
- Várható teljesítési mód: Gyakorlati jegy (ötfokozatú)
- Várható óraszám: hetente 2 óra
- A kurzusmeghirdetés várható ideje: minden félévben
- A tárgyelem kurzusait elsősorban a következő hallgatóknak ajánljuk: 3. szemeszterese
- A tárgyelem kurzuskódjait a kezelő tanszéken kívül a következő tanszékek hirdethetik meg:

Modern Irodalomtörténeti és Irodalomelméleti Tanszék

Leírás:

Tantárgy leírása:

A tantárgy célja a középiskolai szövegértelmezést segítő eljárások, terminológiai apparátus elsajátítása és gyakorlása magyar és világirodalmi művek elemzése során úgy, hogy a művek keletkezésekor és a jelenkorban használt értelmezési apparátus használatában egyaránt kompetensekké váljanak a hallgatók. A hallgatók megtanulják a művészeti/irodalmi (ön)megértés és a tanítási cél (kulturális, szociális kompetenciafejlesztés, szövegértés, szövegalkotás-fejlesztés, a kulturális kánon átadása) szempontjából hasznos és jelentős, az érettségi követelményeihez illeszkedő művek, szövegek kiválasztásának és elemzésének módját. A tantárgy emellett a kulturális örökség, általában a múlt különböző szakaszai kezelésének kérdéseivel foglalkozik. Kiemelt kérdéskörei: a nemzeti kultúra intézményeinek kialakulása Európában és Magyarországon; a megőrzés és a használat dilemmái; az írott kulturális örökség digitalizálásának lehetőségei és felhasználhatósága az oktatásban.

Kötelező irodalomjegyzék:

Irodalomtanítás az ezredfordulón, szerk. SIPOS Lajos, Celldömölk, 1998.

Irodalomtanítás a harmadik évezredben, szerk. SIPOS Lajos, Bp., Krónika Nova, 2007.

Az irodalom elméletei, I—V, szerk. THOMKA Beáta, Pécs, Jelenkor, 1996—1997.

Accessus ad Janum: A műértelmezés hagyományai Janus Pannonius költészetében, Bp., Balassi, 2002 (Humanizmus és reformáció, 27)

A kulturális örökség. Szerk. Erdősi Péter, Sonkoly Gábor, Bp., L'Harmattan – Atelier, 2004.

Kulturális örökség - társadalmi képzelet. Szerk. György Péter, Kiss Barbara, Monok István, Bp., OSZK,

al., 2005.

Filológia és digitális barbárság. Az ELTE BIÖP Tanulmányi Napja előadásai és hozzászólásai, <http://magyar-irodalom.elte.hu/biop/barbar/>, 2007. november 15.

MAGT04 Az élő irodalom interpretációs lehetőségei, műelemzés a tudományban és az iskolában

A tantárgyat kötelező teljesíteni.

A tantárgy mérföldköve: MK-1. A mérföldkő a következő ösvényekhez tartozik:

tanár-magyartanár mesterképzési szak

Felelős tanszék: Modern Irodalomtörténeti és Irodalomelméleti Tanszék

Felelős oktató: Bókay Antal Dr.

A tantárgy teljesítési feltételei:

- A tantárgyban gyűjtendő összesen: 4kr
- Kötelezően teljesítendő tárgyelem(ek):

MAGT0401 (4kr)

Tárgyeleme(i):

MAGT0401 Az élő irodalom interpretációs lehetőségei, műelemzés a tudományban és az iskolában

A tárgyelem teljesítésével megszerezhető kredit: 4kr

Kezelő tanszék: Modern Irodalomtörténeti és Irodalomelméleti Tanszék

A tárgyelem teljesítésének feltétele: 4 kredit összegyűjtése.

A meghirdetett kurzusokra vonatkozó adatok:

- Várható kurzustípus: Szeminárium
- Várható teljesítési mód: Gyakorlati jegy (ötfokozatú)
- Várható óraszám: hetente 2 óra
- A kurzusmeghirdetés várható ideje: minden félévben
- A tárgyelem kurzusait elsősorban a következő hallgatóknak ajánljuk: 4. szemesztereseik

Leírás:

A tantárgy leírása:

A tantárgy a kortárs irodalom értelmezési lehetőségeit vizsgálja, melyhez kapcsolódóan az irodalomtanítást és az irodalomtudományt az irodalommal való foglalkozás, a kulturális megértés két alapvető, egyszerre párhuzamos és eltérő, intézményesült stratégiájaként tárgyalja.

Témái:

- miként mutathatók be és tárgyalhatók a kortárs irodalom jelenségei
- az irodalom szerepe a mai társadalomban; társadalmi viták az irodalomról és annak intézményrendszeréről
- a tömegirodalom, magas irodalom, rétegirodalom, szórakoztató irodalom
- az irodalom és az elektronikus médiumok
- az olvasási és megértési eljárások az irodalom tanításában és az irodalomtudományban
- a kontextuális-intencionális értelmezés az irodalomtanítás korai időszakában
- a formális megértési stratégiák és az irodalomtanítás
- a posztformalista interpretációs eljárások és irodalomtanítási lehetőségeik
- az irodalom-olvasás és -értelmezés pszichológiai, szociológiai keretei

Az irodalomtanítás eszközeinek (tankönyvek és munkafüzetek) értelmezéselmélete és gyakorlata

Kötelező olvasmányok:

Sipos Lajos (szerk) 2007. Irodalomtanítás a harmadik évezredben. Krónika Nova, Budapest

Az irodalomtanítás irodalomtudományi modelljei. In: Sipos Lajos (szerk.) Irodalomtanítás a harmadik évezredben, Bp. Krónika Nova Kiadó, 2006. 29-42.

Péter Ágnes–Sarbu Aladár–Szalay Krisztina (szerk.): Éhe a szónak: irodalom és irodalomtanítás az ezredvégen. Eötvös Kiadó, Budapest, 1997.

Bárdossy Ildikó–Dudás Margit–Pethőné, Nagy Csilla: Módszertani kézikönyv, Korona Kiadó, 2005.

Pethőné Nagy Csilla–Priskinné Rizner Erika. A kritikai gondolkodás fejlesztése. Pécsi

Tudományegyetem, Pécs–Budapest, 2002.

Cserhalmi Zsuzsa: Amit az irodalomtanításról tudni kellene, Korona Kiadó, Budapest, 2000.

Bókay Antal - Erős Ferenc (szerk.) Pszichoanalízis és irodalomtudomány, Filum Kiadó, Budapest, 1998.

MAGT05 Leíró magyar nyelvtan

A tantárgyat kötelező teljesíteni.

A tantárgy mérföldköve: MK-1. A mérföldkő a következő ösvényekhez tartozik:

tanár-magyartanár mesterképzési szak

Felelős tanszék: Nyelvtudományi Tanszék

Felelős oktató: Medve Anna dr.

A tantárgy teljesítési feltételei:

• A tantárgyban gyűjtendő összesen: 4kr

• Kötelezően teljesítendő tárgyelem(ek):

MAGT0501 (4kr)

Tárgyeleme(i):

MAGT0501 Leíró magyar nyelvtan

A tárgyelem teljesítésével megszerezhető kredit: 4kr

Kezelő tanszék: Nyelvtudományi Tanszék

A tárgyelem teljesítésének feltétele: 4 kredit összegyűjtése.

A meghirdetett kurzusokra vonatkozó adatok:

- Várható kurzustípus: Előadás és szeminárium
- Várható teljesítési mód: Kollokvium (ötfokozatú)
- Várható óraszám: hetente 2 óra
- A kurzusmeghirdetés várható ideje: minden félévben
- A tárgyelem kurzusait elsősorban a következő hallgatóknak ajánljuk: 1. szemesztereseik
- A tárgyelem kurzusait NEM ajánljuk a következő szemeszter után: 0. szemeszter

Leírás:

Tantárgy leírása:

A tantárgy célja, hogy elmélyítse a hallgatók tudását a magyar nyelvleírás új irányzatainak bemutatásával a különféle nyelvi szinteken és területeken (hangtan; szóalaktan és szófajtan; mondattan, szövegtan; illetve jelentéstan, szókészlettan, stilisztika). Az előadások és a szemináriumok ennek megfelelő sorozata a közoktatásban széles körben alkalmazott magas szintű elméleti tudás és elemző képesség kialakítására törekszik, s egyben az új elméleti eredmények oktatási alkalmazását is megalapozza.

Kötelező és ajánlott olvasmányok:

Alberti Gábor – Medve Anna szerk. (2002): Generatív grammatikai gyakorlókönyv. Janus/Books, Budapest

Keszler Borbála szerk.(2000): Magyar grammatika. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest

Kiefer Ferenc (1999): Jelentésemélet. Corvina, Budapest

Kiefer Ferenc szerk. (2003)): A magyar nyelv kézikönyve. Akadémiai K., Budapest

Kiefer Ferenc szerk. (1992): Strukturális magyar nyelvtan I. Mondattan. Akadémiai, Budapest. (részletek)

Kiefer Ferenc szerk. (2000): Strukturális magyar nyelvtan III. Alaktan. Akadémiai, Budapest. (részletek)

É. Kiss K. – Kiefer F. – Siptár Péter szerk. (1998): Új magyar nyelvtan. Osiris, Budapest

Kövecses Zoltán (2005): A metafora. Gyakorlati bevezetés a kognitív metaforaelméletbe. Typotex, Budapest

Petőfi S. János (2004): A szöveg mint komplex jel. Akadémiai K., Budapest

Tolcsvai Nagy Gábor (1996): A magyar nyelv stilisztikája. N. Tankönyvkiadó, Budapest

MAGT06 Nyelv és társadalom

A tantárgyat kötelező teljesíteni.

A tantárgy mérföldköve: MK-1. A mérföldkő a következő ösvényekhez tartozik:

tanár-magyartanár mesterképzési szak

Felelős tanszék: Nyelvtudományi Tanszék

Felelős oktató:

A tantárgy teljesítési feltételei:

- A tantárgyban gyűjtendő összesen: 2kr
- Kötelezően teljesítendő tárgyelem(ek):
MAGT0601 (2kr)

Tárgyeleme(i):

MAGT0601 Nyelv és társadalom

A tárgyelem teljesítésével megszerezhető kredit: 2kr

Kezelő tanszék: Nyelvtudományi Tanszék

Felelős oktató(k): Gúti Erika Dr.

A tárgyelem teljesítésének feltétele: 2 kredit összegyűjtése.

A meghirdetett kurzusokra vonatkozó adatok:

- Várható kurzustípus: Előadás és szeminárium
- Várható teljesítési mód: Kollokvium (ötfokozatú)
- Várható óraszám: hetente 2 óra
- A kurzusmeghirdetés várható ideje: minden félévben
- A tárgyelem kurzusait elsősorban a következő hallgatóknak ajánljuk: 2. szemeszterese
- A tárgyelem kurzusait NEM ajánljuk a következő szemeszter után: 0. szemeszter

Leírás:

A tantárgy leírása:

A nyelvhasználat, a társadalom és a kultúra egymást feltételező összefüggésrendszere, a nyelvhasználat társadalmi és területi tagolódása.

A tárgy áttekinti a szociolingvisztika és a dialektológia aktuális kérdéseit mind hazai, mind nemzetközi vonatkozásban. Külön tanegység foglalkozik a nyelvváltozatok alkalmazott nyelvészeti problémakörével (figyelembe véve a jövőendő magyartanárok számára fontos témaköröket).

Kötelező olvasmányok:

Kiefer Ferenc (szerk.): A magyar nyelv kézikönyve. Akadémiai Kiadó: Budapest, 2003. (14–18. fejezet: A magyar nyelv társadalmi változatai: pp. 323-421)

Kiss Jenő: Társadalom és nyelvhasználat. Szociolingvisztikai alapfogalmak. Nemzeti Tankönyvkiadó: Budapest, 1995.

Kiss Jenő (szerk.): Magyar dialektológia. Osiris: Budapest, 2001.

Szépe György – Derényi András (szerk.): Nyelv, hatalom, egyenlőség. Nyelvpolitikai írások. Corvina: Budapest, 1999.

Wardhaugh, R.: Szociolingvisztika. Osiris: Budapest, 2002.

MAGT07 A magyar mint uráli nyelv

A tantárgyat kötelező teljesíteni.

A tantárgy mérföldköve: MK-1. A mérföldkö a következő ösvényekhez tartozik:

tanár-magyartanár mesterképzési szak

Felelős tanszék: Nyelvtudományi Tanszék

Felelős oktató: Fancsali Éva Mária Dr.

A tantárgy teljesítési feltételei:

- A tantárgyban gyűjtendő összesen: 2kr
- Kötelezően teljesítendő tárgyelem(ek):
MAGT0701 (2kr)

Tárgyeleme(i):

MAGT0701 A magyar mint uráli nyelv

A tárgyelem teljesítésével megszerezhető kredit: 2kr

Kezelő tanszék: Nyelvtudományi Tanszék

A tárgyelem teljesítésének feltétele: 2 kredit összegyűjtése.

A meghirdetett kurzusokra vonatkozó adatok:

- Várható kurzustípus: Előadás
- Várható teljesítési mód: Kollokvium (ötfokozatú)
- Várható óraszám: hetente 2 óra
- A kurzusmeghirdetés várható ideje: minden tavaszi félévben
- A tárgyelem kurzusait elsősorban a következő hallgatóknak ajánljuk: 2. szemeszterese

Leírás:

Tantárgy leírása:

A nyelvrokonítás módszertani kérdése (hangmegfelelési törvényszerűségek és grammatikai egyezések). Genetikai és tipológiai rokonság különbségei. Tudománytalan rokonítási kísérletek. Az alapnyelv fogalma és jellemző vonásai. Az uráli nyelvek – elsősorban a magyar – közös alapnyelvre visszavezethető elemeinek tárgyalása: az alapnyelvi magán- és mássalhangzórendszer, morfológia, morféma-osztályok, névragozás, névszójelek, birtokos személyjelek, mód- és időjelek, igeragozás, a szókészlet etimológiai rétegei, szóképzés és szóösszetétel, mondattani jegyek.

Kötelező olvasmányok:

BERECZKI GÁBOR: A magyar nyelv finnugor alapjai. Bp. 1996.

HAJDÚ PÉTER: Bevezetés az uráli nyelvtudományba. Bp. 1989.

HAJDÚ PÉTER: Az uráli nyelvészet alapkérdései. Bp. 1991.

LAKÓ GYÖRGY: A magyar nyelv finnugor alapjai. Bp. 1964.

RÉDEI KÁROLY: Őstörténetünk kérdései. Bp., 1998.

MAGT08 Magyar nyelvtörténet**A tantárgyat kötelező teljesíteni.**

A tantárgy mérföldköve: MK-1. A mérföldkő a következő ösvényekhez tartozik:

tanár-magyartanár mesterképzési szak

Felelős tanszék: Nyelvtudományi Tanszék

Felelős oktató: Székely Gábor Dr.

A tantárgy teljesítési feltételei:

- A tantárgyban gyűjtendő összesen: 2kr

- Kötelezően teljesítendő tárgyelem(ek):

MAGT0801 (2kr)

Tárgyeleme(i):**MAGT0801 Magyar nyelvtörténet**

A tárgyelem teljesítésével megszerezhető kredit: 2kr

Kezelő tanszék: Nyelvtudományi Tanszék

A tárgyelem teljesítésének feltétele: 2 kredit összegyűjtése.

A meghirdetett kurzusokra vonatkozó adatok:

- Várható kurzustípus: Előadás és szeminárium
- Várható teljesítési mód: Kollokvium (ötfokozatú)
- Várható óraszám: hetente 2 óra
- A kurzusmeghirdetés várható ideje: minden őszi félévben
- A tárgyelem kurzusait elsősorban a következő hallgatóknak ajánljuk: 3. szemesztereseik

Leírás:

Tantárgy leírása:

A nyelvtörténet elméleti alapjai. A magyar nyelvtörténet forrásai, korszakai, a nyelvi standardizáció folyamata, a nyelvi szinteknek megfelelően a magyar nyelv rendszerének alakulástörténete, nyelvemlékek elemzése. A szófajok története, a szóösszetétel, a több- szófajúság nyelvtörténeti aspektusai. A magyar szókészlet strukturális és funkcionális jellemzői és ezek változásai. A szókészlet eredetbeli rétegződése (ősi, jövevény, belső keletkezésű szavak). A témákhoz kapcsolódó jelentéstörténeti, mondattörténeti és művelődéstörténeti kérdések tárgyalása.

Kötelező olvasmányok:

KISS JENŐ—PUSZTAI FERENC: Magyar nyelvtörténet. Budapest, 2003.

BENKŐ LORÁND: A történeti nyelvtudomány alapjai. Bp., 1988.

BENKŐ LORÁND (főszerk.): A magyar nyelv történeti nyelvtana. I–II/2. Bp., 1991., 1992., 1995.

BYNON, THEODORA: Történeti nyelvészet. Bp., 1997.

Szemelvények a magyar nyelvemlékekből. Összeállította SIMON GYÖRGYI.

Egyetemi jegyzet. Bp., 1986.

MAGT09 Beszédelmélet és kommunikáció

A tantárgyat kötelező teljesíteni.

A tantárgy mérföldköve: MK-1. A mérföldkö a következő ösvényekhez tartozik:

tanár-magyartanár mesterképzési szak

Felelős tanszék: Nyelvtudományi Tanszék

Felelős oktató: Kárpáti Eszter Dr.

A tantárgy teljesítési feltételei:

- A tantárgyban gyűjtendő összesen: 2kr
- Kötelezően teljesítendő tárgyelem(ek):
MAGT0901 (2kr)

Tárgyeleme(i):

MAGT0901 Beszédelmélet és kommunikáció

A tárgyelem teljesítésével megszerezhető kredit: 2kr

Kezelő tanszék: Nyelvtudományi Tanszék

A tárgyelem teljesítésének feltétele: 2 kredit összegyűjtése.

A meghirdetett kurzusokra vonatkozó adatok:

- Várható kurzustípus: Előadás és szeminárium
- Várható teljesítési mód: Kollokvium (ötfokozatú)
- Várható óraszám: hetente 2 óra
- A kurzusmeghirdetés várható ideje: minden félévben
- A tárgyelem kurzusait elsősorban a következő hallgatóknak ajánljuk: 2. szemesztereseek
- A tárgyelem kurzusait NEM ajánljuk a következő szemeszter után: 0. szemeszter

Leírás:

Tantárgy leírása:

A kurzuson a hallgatók megismerik a klasszikus és a modern retorika fogalmát, a nyelv kommunikatív használatának jellegzetességeit; a kommunikáció kulturális és interkulturális vonatkozásait a hétköznapi és az intézményes kommunikációs színtereken. (Információ, kommunikáció.

Kommunikációelméleti felfogások. Kommunikáció nemzetek és kultúrák között. Kommunikációs

stratégiák. Mindennapi és társadalmi retorika. A szövegtípusok szerkezete. Logika, bizonyítás, cáfolás.

A retorika alkalmazása: érvelő szöveg fogalmazása. Beszédkultúra. Beszédkultúra-elmélet.

Beszédtechnika. Helyesírás.

Kötelező olvasmányok:

Arisztotelész: Retorika.

Béres-Horányi (szerk.): Társadalmi kommunikáció. Budapest, Osiris, 2001.

Buda B.-Sárközy E. (szerk.): Közéleti kommunikáció. Budapest, Akadémiai, 2001.

McLuhan, M.: A Gutenberg-galaxis. A tipográfiai ember létrejötte. Budapest, Trezor Kiadó, 2001.

Németh Erzsébet: Közzsereplés. A modern retorika eszköztára. Budapest, Osiris, 1999.

Pléh-Síklaki-Terestyéni (szerk.): Nyelv – kommunikáció – cselekvés. Budapest, Osiris. 1997.

MAGT10 Finnugrisztika az anyanyelvi nevelésben

A tantárgy kötelezően választandó. Kérjük ellenőrizze az ösvény(ek)re kattintva, hogy ez a tárgy milyen más tárgyakkal alternál!

A tantárgy mérföldköve: MK-2. A mérföldkö a következő ösvényekhez tartozik:

tanár-magyartanár mesterképzési szak

Felelős tanszék: Nyelvtudományi Tanszék

Felelős oktató: Fancsali Éva Mária Dr.

A tantárgy teljesítési feltételei:

- A tantárgyban gyűjtendő összesen: 2kr
- Kötelezően teljesítendő tárgyelem(ek):
MAGT1001 (2kr)

Tárgyeleme(i):

MAGT1001 Finnugrisztika az anyanyelvi nevelésben

A tárgyelem teljesítésével megszerezhető kredit: 2kr

Kezelő tanszék: Nyelvtudományi Tanszék

A tárgyelem teljesítésének feltétele: 2 kredit összegyűjtése.

A meghirdetett kurzusokra vonatkozó adatok:

- Várható kurzustípus: Szeminárium
- Várható teljesítési mód: Gyakorlati jegy (öt fokozatú)
- Várható óraszám: hetente 2 óra
- A kurzusmeghirdetés várható ideje: minden őszi félévben
- A tárgyelem kurzusait elsősorban a következő hallgatóknak ajánljuk: 3. szemeszterese

Leírás:

Tantárgy leírása:

A finnugrisztika/uralisztika különböző ágainak kutatása (nyelvtudomány; folklór; tárgyi néprajz; antropológia; irodalom és zene). Egy uráli nyelv és nép kutatástörténete, anyagi és szellemi kultúrája. A nyelvrokonság kérdése. Az uralisztika tárgya és módszerei: 1. a nyelvészeti / areális tipológia és az univerzálé-kutatás, a szociolingvisztika, az irodalmi nyelv / köznyelv és a nyelvjárárok; 2. a genetikai vizsgálódások: a nyelvtörténet és a nyelvhasználat, a paleolingvisztika, az alkalmazott nyelvészeti kutatások stb. Az őstörténet tárgya és módszere: az őshazaelméletek áttekintése nyelvi adatokkal. Az alapnyelv fogalma, az alapnyelvi rekonstrukció; areális kapcsolatok, kölcsönzések. Az alapnyelv kapcsolata más nyelvcsaládokkal.

A magyar nyelvhasználat kezdetei, főbb irányai: a héber-magyar nyelvhasználat, a magyar ősnyelv-elméletek, a délibábs nyelvhasználatok, a sumér-magyar nyelvhasználat, a török-magyar nyelvhasználat. A magyarok ősei krónikáink nyomán: a hun-magyar, hun-szkíta (szittyá)-magyar rokonság megjelenése.

A turáni elmélet. XX. századi viták a hun-szkíta, turáni, parthus, ural-altaji, japán, ujjur eredetről. A külföldön élő magyarok nyelvi-népi rokonságeszméinek főbb vonásai: sumér, egyiptomi stb.

Kialakítandó kompetenciák:

- Tájékozottság és önálló vélemény kialakítása az alternatív őshaza-elméletekben
- Az uráli nyelvcsaládba tartozó népek életéről reális ismeretek elsajátítása
- A munkáját segítő szakirodalom folyamatos követése, önálló ismeretszerzés és kritika, személyes tapasztalatainak tudományos keretbe integrálása
- Az elsajátított tudás alkalmazásához szükséges készségek kialakítása
- Az anyanyelvi nevelés módszereinek, munkaformáinak, gyakorlattípusainak és taneszközeinek ismerete, alkalmazása
- Az anyanyelvi nevelés tervezése, a motiváció, az ellenőrzés és értékelés tanórai és órán kívüli adekvát alkalmazása

Kötelező olvasmányok:

Zsirai Miklós: Finnugor rokonságunk, Trezor, Bp., 1994. (Zaicz Gábor kiegészítéseivel)

Hajdú Péter – Domokos Péter: Urali nyelvrokonságunk, Tankönyvkiadó, Bp., 1980.

Csepregi Márta szerk.: Finnugor kalauz, Panoráma, Bp., 1998.

Taagepera, Rein: A finnugor népek az orosz államban, Osiris, Bp., 2000

Rédei Károly: Őstörténetünk kérdései. Bp., 1998.

Domokos Péter: Szkítiától Lappóniáig. Bp., 1990.

Pusztay János: Az "ugor-török háború" után. Bp., 1977

MAGT11 Modern nyelvészet az anyanyelvi nevelésben. Kutató szeminárium

A tantárgy kötelezően választandó. Kérjük ellenőrizze az ösvény(ek)re kattintva, hogy ez a tárgy milyen más tárgyakkal alternál!

A tantárgy mérföldköve: MK-2. A mérföldkő a következő ösvényekhez tartozik:

tanár-magyartanár mesterképzési szak

Felelős tanszék: Nyelvtudományi Tanszék

Felelős oktató: Medve Anna dr.

A tantárgy teljesítési feltételei:

- A tantárgyban gyűjtendő összesen: 2kr
- Kötelezően teljesítendő tárgyelem(ek):

MAGT1101 (2kr)

Tárgyeleme(i):

MAGT1101 Modern nyelvészet az anyanyelvi nevelésben. Kutató szeminárium

A tárgyelem teljesítésével megszerezhető kredit: 2kr

Kezelő tanszék: Nyelvtudományi Tanszék

A tárgyelem teljesítésének feltétele: 2 kredit összegyűjtése.

A meghirdetett kurzusokra vonatkozó adatok:

- Várható kurzustípus: Szeminárium
- Várható teljesítési mód: Gyakorlati jegy (öt fokozatú)
- Várható óraszám: hetente 2 óra
- A kurzusmeghirdetés várható ideje: minden őszi félévben
- A tárgyelem kurzusait elsősorban a következő hallgatóknak ajánljuk: 3. szemeszterese

Leírás:

Tantárgy leírása:

A tantárgy célja: bevezetni a tanárjelölteket az anyanyelvi nevelés mint alkalmazott nyelvészeti tudományág területére, kettős céllal. Egyrészt a majdani gyakorló tanároknak megbízható tudást adni ahhoz, hogy szakterületükön innovatív tevékenységet tudjanak folytatni (részvétel kísérletekben, tartalmi és módszertani újítások bevezetése, publikációs tevékenység, taneszköz-fejlesztés), másrészt pedig a tudományos kutatás iránt érdeklődőket felkészíteni a doktori képzésre.

A tartalmi csomópontokat mindig a nyelvészeti kutatások új eredményei adják, különös tekintettel az új modellek és diszciplínák hasznosíthatóságára, például:

- kompetencia-alapú grammatikai modellek
- nyelvelsajátítás és nyelvi szocializáció
- a multimediális kommunikátumok sajátosságai
- nyelv és megismerés
- a nyelvészet és a tankönyvek

Kialakítandó kompetenciák:

- a nyelvészeti tudás tágabb összefüggésekbe ágyazása, pedagógiai alkalmazása,
- az egyes tudományterületek szemléletmódjának, értékeinek és kutatási eljárásainak megismertetése és alkalmazása az anyanyelvi nevelésben,
- az elsajátított tudás alkalmazásához szükséges készségek kialakítása,
- az olvasás-szövegértés, információfeldolgozás, a tanulási szokások és készségek, az alapvető gondolkodási műveletek, a problémamegoldó gondolkodás folyamatos fejlesztése,
- az új információs-kommunikációs technológiák alkalmazása,
- képesség a szakmai együttműködésre és sikeres kommunikációra,
- az anyanyelvtanár munkáját segítő szakirodalom folyamatos követése, önálló ismeretszerzés, a személyes tapasztalatok tudományos keretekbe integrálása.
- gyakorlat az anyanyelvi nevelési kutatómunkában

Kötelező és ajánlott olvasmányok:

Balázs Géza szerk. (2002): Informatikai technológia és nyelvhasználat. Válogatás a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma anyanyelvi pályázatából. Trezor, Budapest.

Bánréti Zoltán(1996):. Nyelvészeti kutatás és oktatás. In: Terts István (szerk.): Nyelv, nyelvész, társadalom. Emlékkönyv Szépe György 65. születésnapjára. Janus Pannonius Tudományegyetem, Pécs - PSZM Projekt Programiroda Budapest.

B.Nagy Ágnes-Szépe György szerk. (2005): Anyanyelvi nevelési tanulmányok I. Iskolakultúra-könyvek, Pécs

Eőry Vilma (2005): A tankönyvszöveg megértése. Iskolakultúra, 2005/11.

Kerber Zolán(2005a): A magyar nyelv és irodalom tankönyvek elemzése I. Iskolakultúra, 2005/ 9.

Kerber Zolán(2005b): A magyar nyelv és irodalom tankönyvek elemzése II. Iskolakultúra, 2005/ 10

Keszler Borbála szerk.(2000): Magyar grammatika. Nemzeti tankönyvkiadó, Budapest

Kiefer Ferenc szerk. (1992): Strukturális magyar nyelvtan I. Mondattan. Akadémiai, Budapest. (részletek)

Kiefer Ferenc szerk.(1994): Strukturális magyar nyelvtan II. Fonológia. Akadémiai, Budapest. (részletek)

Kiefer Ferenc szerk.(2000): Strukturális magyar nyelvtan III. Alaktan. Akadémiai, Budapest. (részletek)

Kövecses Zoltán (2005): A metafora. Gyakorlati bevezetés a kognitív metaforaelméletbe. Typotex, Budapest

Kojanitz László (2005): A tankönyvkutatás szerepe és feladatai. . Új Pedagógiai Szemle, 2005/3

Medve Anna(2002): Egy teljességre törekvő generatív modell az oktatásban. A mai magyar nyelv leírásának újabb módszerei V. (Maleczki Márta szerk.), Szeged

Medve Anna (2002): Van róla fogalmunk? (A magyar grammatika oktatásáról nem csak magyar grammatikusoknak") Modern Nyelvoktatás VIII/2-3.

Petőfi S. János, Benkes Zsuzsa (2002): A multimediális szövegek megközelítései: - kérdések-válaszok. Iskolakultúra, Pécs
Pléh Csaba (2003): A természet és lélek. Osiris, Budapest
Pinker, Steven (1999): A nyelvi ösztön. Typotex, Budapest.
Réger Zita (1990): Utak a nyelvhez. Akadémiai, Budapest
Steklács János (2005): Funkcionális analfabétizmus a hipotézisek, tények és számok tükrében. Akadémiai Kiadó, Budapest

MAGT12 Az anyanyelvi nevelés elmélete és gyakorlata

A tantárgyat kötelező teljesíteni.

A tantárgy mérföldköve: MK-3. A mérföldkö a következő ösvényekhez tartozik:

tanár-magyartanár mesterképzési szak

Felelős tanszék: Nyelvtudományi Tanszék

Felelős oktató:

A tantárgy teljesítési feltételei:

- A tantárgyban gyűjtendő összesen: 3kr
- Kötelezően teljesítendő tárgyelem(ek):

MAGT1201 (3kr)

Tárgyeleme(i):

MAGT1201 Az anyanyelvi nevelés elmélete és gyakorlata

A tárgyelem teljesítésével megszerezhető kredit: 3kr

Kezelő tanszék: Nyelvtudományi Tanszék

Felelős oktató(k): Medve Anna dr.

A tárgyelem teljesítésének feltétele: 3 kredit összegyűjtése.

A meghirdetett kurzusokra vonatkozó adatok:

- Várható kurzustípus: Szeminárium
- Várható teljesítési mód: Gyakorlati jegy (ötfokozatú)
- Várható óraszám: hetente 2 óra
- A kurzusmeghirdetés várható ideje: minden tavaszi félévben
- A tárgyelem kurzusait elsősorban a következő hallgatóknak ajánljuk: 4. szemeszterese

Leírás:

Tantárgy leírása:

A tantárgy célja, hogy a tanárjelöltek megismerjék az anyanyelvi nevelés időszerű problémáit és trendjeit, értelmezni tudják ezeket; a változó társadalmi kihívásokra megoldási lehetőségeket tudjanak találni a nyelvtudomány és más releváns tudományok eredményeinek pedagógiai transzformálásával; tapasztalatot szerezzenek az anyanyelvi nevelés modern és eredményes eljárásainak alkalmazásában; lássák az összefüggést az anyanyelvi tanterv, tananyag és módszer közt, ennek ismeretében tudjanak módszert választani; ismerjék az anyanyelvi taneszközök értékelésének paramétereit, legyenek otthon szaktárgyuk tervezési, óravezetési technikáinak alkalmazásában, ismerjék annak tanórán kívüli nevelési lehetőségeit.

A fontosabb tartalmi csomópontok:

- a szakmódszertan helye, szerepe,
- a kurrens pedagógiai paradigmák, módszerek, eljárások alkalmazása az anyanyelvi nevelésben,
- az anyanyelvi nevelés kapcsolata más műveltségterületekkel,
- az anyanyelvi nevelés céljai, feladatai, dokumentumai; ezek társadalmi meghatározottsága,
- a grammatika mint a képességfejlesztés területe,
- a nyelvi kommunikációs képességek fejlesztése.

Elsajátítandó kompetenciák:

- tájékozottság az anyanyelvi nevelés módszertani irodalmában, a módszerek köztitudatos választás,
- a szaktanári önművelés képessége és igénye,
- az anyanyelvi nevelés cél- és feladatrendszerének ismeretében a tanári szereppel járó feladatok tervezése, megoldási alternatívák keresése ;
- a tanulói nyelvfejlődés 6–18 éves korig terjedő szakasza jellemzőinek felismerése;
- az anyanyelvi nevelés módszereinek, munkaformáinak, gyakorlattípusainak és taneszközeinek ismerete;
- az anyanyelvi nevelés tervezése, a motiváció, az ellenőrzés és értékelés tanórai és órán kívüli

adekvát alkalmazásának kiválasztása,

- az anyanyelvi kísérlet (mikroitanítás), az iskolai hospitálás, az óraelemzés tanulságainak értelmezése, beépítése a tanári eszköztárba,
- a tömegkommunikáció és a számítógép szerepének értelmezése és felhasználási módjainak ismerete,
- az anyanyelvi kompetenciák: a szövegértés, a szövegelemzés, a szövegalkotás, a szókincs, a stílusérzés, a nyelvhelyesség, a helyesírás, a beszédkultúra fejlesztésének modern módszerei;
- a vitakultúra fejlesztésének, az érvelés tanításának lehetőségei;
- felzárkóztatás és tehetséggondozás.

Kötelező és ajánlott olvasmányok:

Adamikné Jászó Anna (2001): Anyanyelvi nevelés az ábécétől az érettségiig. Trezor, Budapest

Antalné Szabó Ágnes (2003):. Az anyanyelvi nevelés új stratégiái. Magyar Nyelvőr 127

Bácsi János (2002): A nyelvtanítás-elméletek hatása az iskola anyanyelvi nevelésére. In: Kárpáti Eszter-Szűcs Tibor (szerk.) Nyelvpedagógia. Iskolakultúra, Pécs

Bánréti Zoltán – Papp Ágnes (1994): Tanítás és tanulás I-II. Nodus, Veszprém

Benczik Vilmos (2001): Nyelv, írás, irodalom kommunikációelméleti megközelítésben Trezor, Budapest.

É. Kiss Katalin (1996): Új eredmények és módszerek a magyar nyelv leírásában. In: V. Raisz Rózsa (szerk.): Anyanyelv és iskola az ezredfordulón. MNyTK 207. 157–169.

Kerber Zoltán (2003): A magyar nyelv és irodalom tantárgy tanítása a középiskolában – a 2003-as obszervációs felmérés tapasztalatai.

<http://www.oki.hu/oldal.php?tipus=cikk&kod=kozepfoku-Kerber-magyar>

KeszleKeszler Borbála (1996):. Babonák és buktatók a mondatelemzésben. In: V. Raisz Rózsa (szerk.): Anyanyelv és iskola az ezredfordulón. MNyTK 207. 143–152.

KeszleKeszler Borbála (2002):. A nyelvtanítás és a nyelvtani elemzés új szemlélete és eredményei. In: V. Raisz Rózsa - Zimányi Árpád (szerk.): Feladatok és módszerek az anyanyelvi nevelésben a XXI. század elején. MNyTK 216. 83–101.

Laczkó Krisztina (2002):. A mondat tanítása a középiskolában. In: V. Raisz Rózsa - Zimányi Árpád (szerk.): Feladatok és módszerek az anyanyelvi nevelésben a XXI. század elején. MNyTK 216. 111–127.

Lengyel Klára (2002):. Elemzési kérdések a szófajok körében. In: V. Raisz Rózsa - Zimányi Árpád (szerk.): Feladatok és módszerek az anyanyelvi nevelésben a XXI. század elején. MNyTK 216. 102–110.

Nagy L. János - Péntek János (2000): A kreatív nyelvhasználat és az iskola. Budapest, Nemzeti Tankönyvkiadó

Sejtes Gyöngyi (2003): Alternatív attitűd, alternatív program. Lehetőségek a magyartanításban. In.: Bácsi János: szerk. Hagyományok és újítások a pedagógiában, Szeged

Szikszainé Nagy Irma (1996):. Az igenevek tanítása a középiskolában. Magyartanítás, 1996/4: 43–47.

Tolcsvai Nagy Gábor (1999):. Mondatelemzési, mondat szerkezet-prezentálási módszerek összehasonlítása. In: V. Raisz Rózsa - H. Varga Gyula (szerk.) Nyelvi és kommunikációs kultúra az iskolában. MNyTK 212. I. 283–288.

Zsolnai József (1986): A tanulás tervezése és irányítása a nyelvi, irodalmi és kommunikációs programban. Tankönyvkiadó, Budapest

MAGT13 Az irodalomtanítás kontextusai és elmélete

A tantárgyat kötelező teljesíteni.

A tantárgy mérföldköve: MK-3. A mérföldkö a következő ösvényekhez tartozik:

tanár-magyartanár mesterképzési szak

Felelős tanszék: Modern Irodalomtörténeti és Irodalomelméleti Tanszék

Felelős oktató: Vilmosné Dr. Gilbert Edit

A tantárgy teljesítési feltételei:

- A tantárgyban gyűjtendő összesen: 2kr

- Kötelezően teljesítendő tárgyelem(ek):

MAGT1301 (2kr)

Tárgyeleme(i):

MAGT1301 Az irodalomtanítás kontextusai és elmélete

A tárgyelem teljesítésével megszerezhető kredit: 2kr
Kezelő tanszék: Modern Irodalomtörténeti és Irodalomelméleti Tanszék

A tárgyelem teljesítésének feltétele: 2 kredit összegyűjtése.

A meghirdetett kurzusokra vonatkozó adatok:

- Várható kurzustípus: Előadás
- Várható teljesítési mód: Kollokvium (ötfokozatú)
- Várható óraszám: hetente 2 óra
- A kurzusmeghirdetés várható ideje: minden őszi félévben
- A tárgyelem kurzusait elsősorban a következő hallgatóknak ajánljuk: 3. szemeszterese

Leírás:

A tantárgy leírása:

A tantárgy célja, hogy a képzésben résztvevők megismerjék az irodalomtanítás változó környezeti feltételeit, cél- és követelményrendszerét, komplex tartalmát, tanításának dokumentumait. Számba vegye a tantárggyal kapcsolatos tudományterületeket, értelmezze e tudományterületek szerepét az irodalomtanításban. Módot adjon az irodalomtanítás időszerű kérdéseinek, dilemmáinak és lehetőségeinek megismerésére-megvitatására, az irodalomtanári szerep (újra)értelmezésére, a tantárgy tanításához-tanulásához kapcsolódó elméletek és gyakorlatok számbavételére, az irodalomtanítás korszerű curriculumainak és taneszközeinek megismerésére.

A fejlesztendő kompetenciák: a tantárgyat elvégző hallgatók megismerik az irodalomtanítás szemléletmódjait, a különféle szemléletekre épülő óravezetési, értelmezési stratégiákat.

Megismerik az irodalmi tankönyvcsaládokat és segédkönyveket, az irodalmi érettségi vizsga követelményeit. Megismerik az irodalomórák felépítését, az óraelemzés és az óratervezés szempontjait.

Kötelező olvasmányok:

Bókay Antal: Az irodalomtanítás irodalomtudományi modelljei: Vázlat az irodalomtanítás elméletéhez = Sipos Lajos (szerk.): Irodalomtanítás az ezredfordulón, Pazu-Westermann könyvkiadó, Celldömölk, 1998.

Gordon Győri János (alk. szerk.): Irodalomtanítás a világ kilenc oktatási rendszerében, PONT Kiadó, 2003.

Kulcsár Szabó Ernő: irodalomértésünk néhány örökletes előfeltevéseiről = Sipos Lajos (szerk.): Irodalomtanítás az ezredfordulón, Pazu-Westermann könyvkiadó, Celldömölk, 1998.

Nahalka István: Hogyan alakul ki a tudás a gyerekekben? Nemzeti Tankönyvkiadó, 2002.

Pála Károly: Kompetencia alapú oktatási programcsomagok fejlesztése Magyarországon http://www.oki.hu/oldal.php?tipus=cikk&kod=kompetencia-08_programcsomagok

Pethőné Nagy Csilla: Módszertani kézikönyv – Befogadásközpontú és kompetenciafejlesztő irodalomtanítás a gimnáziumok és szakközépiskolák 9-12. évfolyamában, Korona Kiadó, 2005, 25-82. oldal

Nemzeti alaptanterv (www.om.hu)

A kétszintű érettségi vizsga részletes követelményei (www.om.hu)

MAGT14 Az irodalomtanári mesterség gyakorlata és módszertára

A tantárgyat kötelező teljesíteni.

A tantárgy mérföldköve: MK-3. A mérföldkö a következő ösvényekhez tartozik:

tanár-magyartanár mesterképzési szak

Felelős tanszék: Modern Irodalomtörténeti és Irodalomelméleti Tanszék

Felelős oktató: Vilmosné Dr. Gilbert Edit

A tantárgy teljesítési feltételei:

- A tantárgyban gyűjtendő összesen: 2kr
- Kötelezően teljesítendő tárgyelem(ek):
MAGT1401 (2kr)

Tárgyeleme(i):

MAGT1401 Az irodalomtanári mesterség gyakorlata és módszertára

A tárgyelem teljesítésével megszerezhető kredit: 2kr

Kezelő tanszék: Modern Irodalomtörténeti és Irodalomelméleti Tanszék

A tárgyelem teljesítésének feltétele: 2 kredit összegyűjtése.

A meghirdetett kurzusokra vonatkozó adatok:

Várható kurzustípus: Szeminárium

- Várható teljesítési mód: Gyakorlati jegy (öt fokozatú)
- Várható óraszám: hetente 2 óra
- A kurzusmeghirdetés várható ideje: minden tavaszi félévben
- A tárgyelem kurzusait elsősorban a következő hallgatóknak ajánljuk: 4. szemesztereselek

Leírás:

A tantárgy leírása:

A tantárgy célja az irodalomtanári mesterségre való gyakorlati felkészülés. Egyrészt a konstruktív pedagógia és a kritikai gondolkodás tanulásmódszertanával, valamint a befogadásközpontú irodalomelméleti iskolák olvasásmódszertanával összefüggésben a korszerű irodalomértést, az interaktív és reflektív irodalomtanulást segítő tanári nézet- és kompetenciarendszer megerősítése (kialakítása). Másrészt e nézetrendszer támogató módszertan alkotó birtokbavétele: saját élményű kipróbálással és a tapasztalatokra való reflektálással. Cél továbbá tervezési tapasztalatok szerzése (tanmenet, téma, modul, óra) és az értékelés újszerű lehetőségeinek (folyamati, fejlesztő) megismerése. A tantárgy felvételének feltétele "Az irodalomtanítás kontextusai és elmélete" című előadás anyagából tett sikeres kollokvium. A teljesítés feltétele hat elemből álló tanári portfólió elkészítése.

A fejlesztendő kompetenciák: a tantárgyat elvégző hallgatók megismerik az irodalomtanítás korszerű módszereit (kooperatív tanulás, projekt, tanulói portfólió, drámapedagógia, folyamatolvasás, folyamatírás, kreatív írás, vita) és eljárás-készletét (például: grafikai szervezők, a reflexivitás technikái, előzetes tudást előhívó technikák). Megismerik a képességfejlesztés eljárásait, az ismeretbővítés speciális eljárásait.

Kötelező olvasmányok:

Cs. Czachesz Erzsébet: Változó perspektívák az olvasási képesség pedagógiai értelmezésében – Út a készségtől a motivált jelentéskonstruációig, Iskolakultúra, 2005/10.

Eck Júlia: Drámajáték – a középiskolai irodalomórán –, Országos Színház-történeti Múzeum és Intézet, Budapest, 2000.

Falus Iván – Kimmel Magdolna: A portfólió, Oktatás-módszertani Kiskönyvtár, Gondolat Kiadói Kör ELTE BTK Neveléstudományi Intézet, 2003.

Kagan, Spencer: Kooperatív tanulás, Önkonet Kft., Budapest, 2001.

Kiszely Zoltán: The Write Way? Érvek és ellenérvek az eredmény és folyamatközpontú írásktatással kapcsolatban, Modern Nyelvoktatás, 1999/4-5.

M. Nádasi Mária: Projekt-tanulás, Oktatás-módszertani Kiskönyvtár, Gondolat Kiadói Kör ELTE BTK Neveléstudományi Intézet, 2003.

Pethőné Nagy Csilla: Módszertani kézikönyv – Befogadásközpontú és kompetenciafejlesztő irodalomtanítás a gimnáziumok és szakközépiskolák 9-12. évfolyamában, Korona Kiadó, 2005.

MAGT15 Csoportos tanítási gyakorlat magyar nyelvből és irodalomból

A tantárgyat kötelező teljesíteni.

A tantárgy mérföldköve: MK-3. A mérföldköv a következő ösvényekhez tartozik:

tanár-magyar-tanár mesterképzési szak

Felelős tanszék: Modern Irodalomtörténeti és Irodalomelméleti Tanszék

Felelős oktató: Vilmosné Dr. Gilbert Edit

A tantárgy teljesítési feltételei:

- A tantárgyban gyűjtendő összesen: 3kr
- Kötelezően teljesítendő tárgyelem(ek):

MAGT1501 (3kr)

Tárgyeleme(i):

MAGT1501 Csoportos tanítási gyakorlat magyar nyelvből és irodalomból

A tárgyelem teljesítésével megszerezhető kredit: 3kr

Kezelő tanszék: Modern Irodalomtörténeti és Irodalomelméleti Tanszék

A tárgyelem teljesítésének feltétele: 3 kredit összegyűjtése.

A meghirdetett kurzusokra vonatkozó adatok:

- Várható kurzustípus: Gyakorlat
- Várható teljesítési mód: Gyakorlati jegy (öt fokozatú)
- Várható óraszám: hetente 2 óra
- A kurzusmeghirdetés várható ideje: minden tavaszi félévben

- A tárgyelem kurzusait elsősorban a következő hallgatóknak ajánljuk: 4. szemeszteresek
- A tárgyelem kurzuskódjait a kezelő tanszéken kívül a következő tanszékek hirdethetik meg:

Kari Hivatal
Klasszikus Irodalomtörténeti és Összehasonlító Irodalomtudományi Tanszék
Neveléstudományi Intézet

Leírás:

A tanítási gyakorlat alapelvei és célja

Alapelvek:

Személyközpontú, tanulásközpontú szemlélet megjelenítése; a magyar nyelv és irodalom szaktárgyak tudásterületeihez kapcsolódó elméleti (inter/diszciplinárisan alapozott) és gyakorlati (szakma- és fejlesztésorientált) eredmények, problémák integratív kezelése, professzionális összekapcsolása; a produktív (alkotó) hallgatói részvételt mozgósító tanulási környezet megteremtése.

Célok:

A tanítás gyakorlat célja, hogy

- a hallgató elméleti háttértudását mozgósítsa, az eddigi tantárgyakban megszerzett ismereteinek alkalmazási lehetőségeit feltárja;
- egyúttal tovább mélyítse, új szempontokkal erősítse a hallgatók vonatkozó (deklaratív és procedurális) tudását;
- vezesse be a hallgatót a magyartanári mesterség gyakorlati területeibe,
- segítse elő és tegye lehetővé a hallgató által tanult szaktárgyi és szakmódszertani ismeretanyag integrálását, a szükséges képességek kialakulását az eredményes tanítás érdekében,
- vezesse be a hallgatót az iskolai nevelés, oktatás mindennapi gyakorlatába.

Fejlesztendő kompetenciaterületek

Általános tanári kompetenciák fejlesztése:

- a tanulói személyiség fejlesztése,
- tanulói csoportok, közösségek alakulásának segítése, fejlesztése,
- a pedagógiai folyamat tervezése,
- a szaktudományi tudás felhasználásával a tanulók műveltségének, készségeinek és képességeinek fejlesztése,
- az egész életen át tartó tanulást megalapozó kompetenciák hatékony fejlesztése,
- a tanulási folyamat szervezése és irányítása,
- a pedagógiai értékelés változatos eszközeinek alkalmazása,
- szakmai együttműködés és kommunikáció,
- szakmai fejlődésben elkötelezettség, önművelés.

Szakterületi kompetenciák fejlesztése:

- a nyelv- és irodalomtanítás korszerű tartalmainak újszerű szakmódszertani megközelítésű tanítása (a befogadásközpontú, kognitív, kompetenciákat fejlesztő, interaktív és reflektív módszer- és eljáráskészletek ismerete),
- a tanulási céloknak, tartalmaknak, fejlesztési követelményeknek, helyszíneknek megfelelő módszerek tudatos megválasztásának és alkalmazásának képessége,
- a nyelv- és irodalomtanulásnak a kompetenciaalapú oktatás igényeihez igazodó tervezési, szervezési és értékelési képessége,
- tájékozottság és önművelési képesség az anyanyelvi és az irodalmi nevelés módszertani irodalmában, a módszerek közti választás meghatározói, ezek alkalmazása a gyakorlatban,
- a nyelvi- és irodalmi nevelés cél- és feladatrendszerének ismeretében a tanári szereppel járó feladatok sikeres tervezése, megoldási alternatívák keresése, gyakorlati megvalósítása,
- a tanulói nyelvfejlődés 6–18 éves korig terjedő szakasza jellemzőinek felismerése, az ehhez való igazodás képessége,
- a mikrotanítás, az iskolai hospitálás, az óraelemzés tanulságainak értelmezése, hasznosítása a valóságos pedagógiai szituációban,
- a tömegkommunikáció és a számítógép szerepének értelmezése és felhasználási módjainak ismerete, alkalmazása,
- a vitakultúra fejlesztése, az érvelés tanítása,
- felzárkóztatás és tehetség gondozás.

A tantárgy főbb tematikai csomópontjai

A tanítási gyakorlat közoktatási intézményben, felnőttképző intézményben megbízott vezetőtanár irányításával végzett gyakorlat. Időtartama 60 óra, amely magában foglal hospitálást, óramegbeszélést és legalább 15 önállóan megtartott órát/foglalkozást.

A szakmai, pszichológiai, pedagógiai, valamint a tanítandó szakjának megfelelő szak módszertani követelményeknek eleget tett hallgatók gyakorló iskoláinkban (a jogszabályokban előírt) tanítási gyakorlatot végeznek. Két tanárszakot végző hallgatók esetén az egyik tárgyra vonatkozót a közoktatás 5-8. évfolyamán (általános iskolában), a másik szakra vonatkozót 9-12. évfolyamon (középfiskolában) teljesítik. A tanítási gyakorlatra jelentkezett tanárjelöltek mindegyike beosztásra kerül a gyakorló iskolák valamelyikébe. A gyakorló iskolák munkarendjéhez igazodó módon a szeptember 15-november 30, illetve február 15-április 30. közötti időszakban a legalább 60 óra óramegfigyelést, óraelemzést (hospitálást) és legalább 15 szaktárgyi óra megtartását tartalmazó gyakorlatot a szakvezető tanárok irányításával végzik.

A hospitálási óraszámot lehetőleg úgy kívánjuk megszervezni, hogy annak felét a jelölt saját tanítása megkezdése előtt teljesítse. A tanárjelölt a tanítási gyakorlatát megelőzően tématervet készít, óraelőkészítő és óraelemző megbeszéléseken vesz részt, tanítási óráit a szakvezető által jóváhagyott tervzet alapján önállóan tartja. Tanítási gyakorlatának utolsó fázisában önállóan készít óratervezetet: zárótanítási óratervezetet. A tanárjelöltek az iskolai élet mind teljesebb megismerése céljából szaktárgyához kapcsolódó tanórán kívüli tevékenységet is végeznek. Az iskolai gyakorlatot a szakvezető tanárok gyakorlati jeggyel minősítik.

Követelmények, a tanegység teljesítésének feltételei

A gyakorlati jegy megszerzésének követelményei: alkotó részvétel a gyakorlaton, a tanítási gyakorlat dokumentálása, portfólió készítése.

Ajánlott irodalom:

Adamikné Jászó Anna: Anyanyelvi nevelés az ábécétől az érettségiig. Trezor, Budapest, 2001.

Anyanyelv-pedagógia. ELTE BTK Szakmódszertani Központ. Internetes folyóirat

<http://209.85.135.104/search?q=cache:SLdXmhFJOuIJ:www.anyanyelv-pedagogia.hu/+anyanyelvi+szakm%C3%B3dszertan&hl=hu&ct=clnk&cd=24&gl=hu>

Báthory Zoltán: Tanulók, iskolák – különbségek, Tankönyvkiadó, Budapest, 1992.

Kerber, Z. (2003): A magyar nyelv és irodalom tantárgy tanítása a középfiskolában – a 2003-as obszervációs felmérés tapasztalatai.

<http://www.oki.hu/oldal.php?tipus=cikk&kod=kozepfoku-Kerber-magyar>

Kerber, Z. – Ranschburg, Á. (2004): Tanítás és tanulás a középfokú oktatásban. A 2003-as obszervációs felmérés tanulságai. In: Új Pedagógiai Szemle, 2004. július-augusztus

Nagy Lászlóné: Segédanyag a tanórai megfigyelésekhez JATEPress Szeged, 2003.

Pethőné Nagy Csilla: Módszertani kézikönyv – Befogadásközpontú és kompetenciafejlesztő irodalomtanítás a gimnáziumok és szakközépfiskolák 9-12. évfolyamában, Bp., Korona Kiadó, 2005.

Radnóti Katalin, Nahalka István, Poór István, Wágner Éva: A fizikatanítás pedagógiája, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2002.

MAGT16 Zárószigorlat

A tantárgyat kötelező teljesíteni.

A tantárgy mérföldköve: MK-4. A mérföldkö a következő ösvényekhez tartozik:

tanár-magyartanár mesterképzési szak

Felelős tanszék: Nyelvtudományi Tanszék

Felelős oktató: Szűcs Tibor Dr.

A tantárgy teljesítési feltételei:

- A tantárgyban gyűjtendő összesen: 0kr

- Kötelezően teljesítendő tárgyelem(ek):

MAGT1601 (0kr)

Tárgyeleme(i):

MAGT1601 Zárószigorlat

A tárgyelem teljesítésével megszerezhető kredit: 0kr

Kezelő tanszék: Nyelvtudományi Tanszék

A tárgyelem teljesítésének feltétele: 0 kredit összegyűjtése.

A kurzusfelvételkor ellenőrzött feltételek:

A meghirdetett kurzusokra vonatkozó adatok:

- Várható kurzustípus: Szigorlat
- Várható teljesítési mód: Szigorlat (ötfokozatú)
- Várható óraszám: hetente 0 óra
- A kurzusmeghirdetés várható ideje: minden tavaszi félévben
- A tárgyelem kurzusait elsősorban a következő hallgatóknak ajánljuk: 4. szemeszteresek

Leírás:

Előfeltételek

A zárószigorlat a diszciplináris mesterképzés 4. félévét követi.

A zárószigorlatra bocsátás feltétele:

Az előírt szakmai kreditek megszerzése.

A diszciplináris (magyartanári) zárószigorlat leírása

A diszciplináris (magyartanári) zárószigorlat a diszciplináris képzést lezáró komplex szigorlat.

A zárószigorlat szóbeli vizsga, amely három tárgyterületet ölel fel:

1. Nyelvtudományi ismeretanyag
2. Irodalomtudományi ismeretanyag
3. A magyartanítás szakmódszertana

A tárgyterületek összevont szakmai-diszciplináris és szakmódszertani témakörökben kerülnek meghatározásra

Irodalomtudomány és irodalomtanítás

1. témakör

Az antikvitás és a középkor világirodalma, a középkori magyar irodalom.

Kérdések:

Miképpen kapcsolódnak össze az oktatás és az irodalom (írásművészet, szónoklattan) intézményei a tárgyalt korban?

Milyen műfajok jelennek meg a korszak irodalmában, s miképpen különbözik módszertani szempontból ezek tanítása az iskolában?

2. témakör

A reneszánsz és a barokk magyar és világirodalma.

Kérdések:

Miképpen jelenik meg a nevelés mint a hatalom akkulturációja a korszak irodalmi munkáiban?

Milyen műfajok jelennek meg a korszak irodalmában, s miképpen különbözik módszertani szempontból ezek tanítása az iskolában?

3. témakör

A felvilágosodás magyar és világirodalma.

Kérdések:

Miképpen jelennek meg a felvilágosodás filozófiai irányzatainak nevelési koncepciói a korszak irodalmában?

Milyen műfajok jelennek meg a korszak irodalmában, s miképpen különbözik módszertani szempontból ezek tanítása az iskolában?

4. témakör

A romantika magyar és világirodalma.

Kérdések:

Miképpen alakítja át az irodalom intézményeit és oktatási formáit a létrejövő nemzeti kultúrák sokfélesége?

Milyen műfajok jelennek meg a korszak irodalmában, s miképpen különbözik módszertani szempontból

ezek tanítása az iskolában?

5. témakör

A késő romantika és a realizmus magyar és világirodalma.

Kérdések:

Miképpen változnak meg az irodalom színterei a létrejövő állami nevelési koncepciók és az ennek megfelelően létrejövő magyar (német, angol és más) irodalom tárgyak kialakulásával?

Milyen műfajok jelennek meg a korszak irodalmában, s miképpen különbözik módszertani szempontból ezek tanítása az iskolában?

6. témakör

A századforduló és a századelő magyar és világirodalma.

Kérdések:

Miképpen élnek együtt, és milyen poétika megújulást képviselnek a kései realizmus és a klasszikus avantgárd irányzatai a korszak irodalmában?

Milyen műfajok jelennek meg a korszak irodalmában, s miképpen különbözik módszertani szempontból ezek tanítása az iskolában?

7. témakör

A két világháború közötti korszak magyar és világirodalma.

Kérdések:

Miképpen változik meg az irodalmi szöveg nyelvisége, retorizáltsága, világképe a korszak irodalmában?

Milyen műfajok jelennek meg a korszak irodalmában, s miképpen különbözik módszertani szempontból ezek tanítása az iskolában?

8. témakör

A II. világháború utáni évtizedek magyar és világirodalma.

Kérdések:

Miképpen jelennek meg a korszak bölcséleti és társadalomtudományi nézetei az abszurd, groteszk, neoavantgárd stb. irodalmakban?

Milyen műfajok jelennek meg a korszak irodalmában, s miképpen különbözik módszertani szempontból ezek tanítása az iskolában?

9. témakör

A posztmodern irodalom magyar és világirodalmi sajátosságai.

Kérdések:

Miképpen változik meg az irodalom funkciója, médiumokhoz való viszonya és a befogadó szerepe a kor társadalmában?

Milyen műfajok jelennek meg a korszak irodalmában, s miképpen különbözik módszertani szempontból ezek tanítása az iskolában?

10. témakör

A kortárs (1989 utáni) magyar és világirodalom jelenségei, irányzatai.

Kérdések:

Miképpen él együtt a tömegirodalom és magas irodalom, a kortárs irodalomtudomány és irodalomkritika napjainkban?

Milyen műfajok jelennek meg a korszak irodalmában, s miképpen különbözik módszertani szempontból ezek tanítása az iskolában?

Nyelvészet és anyanyelvi nevelés

1. témakör

A szociolingvisztika és kapcsolata a magyar anyanyelvi neveléssel

Kérdések:

- A szociolingvisztikának mint interdiszciplináris tudományágnak melyek a fő sajátosságai? Mennyiben határozza meg a szociolingvisztika szemléletmódja az anyanyelvi nevelési koncepciókat és módszertani eljárásokat?

- Melyek a szociolingvisztika legfontosabb (aktuális) területei, módszerei? Mely anyanyelvi nevelési területeken jelenik meg ezek hatása és miként?

- Milyen klasszikus és új szociolingvisztikai elméleteket ismer? Miként jelenik meg ezek hatása az

anyanyelvi nevelési tantervekben, taneszközökben és módszerekben?

- Miben különbözik a nyelvművelés grammatikai és szociolingvisztikai megközelítése? Miként jelenik meg ez az anyanyelvi nevelésben a koncepció és a gyakorlat szintjén?
- Melyek a modern dialektológia vizsgálati módszerei, területei a magyar nyelvre vonatkoztatva? Mi a helye és szerepe a dialektológiának az anyanyelvi nevelésben?
- Melyek a magyar nyelvjárások jellemzői? Miként jelennek meg ezek az anyanyelvi nevelési tantervekben és tananyagokban?

2. témakör

A beszédelmélet és kapcsolata az anyanyelvi neveléssel

Kérdések:

- Mi a jellemzője a klasszikus és mi a modern retorikának? Mely anyanyelvi nevelési területen jelenik meg a retorika, és hogyan kapcsolható van a kompetencia-alapú anyanyelvi képzéshez?
- Melyek a mindennapi és a közéleti retorika jellemzői? Mennyiben határozzák meg ezek e terület tanításának módszertanát?
- Melyek az egyes szövegtípusok jellemzői? Mi a helye az anyanyelvoktatásban a szövegtannak, illetve a beszédaktus-elméletnek, és tanításuknak melyek a módszertani eljárásai?
- Hogyan kapcsolható össze a retorika és a beszédkultúra? Mi a beszédtechnika helye az anyanyelvi nevelésben és melyek a beszédtechnika tanításának módszerei?

3. témakör

A kommunikáció és kapcsolata az anyanyelvi neveléssel

Kérdések:

- Melyek a legfőbb kommunikációelméleti modellek? Hogyan jelennek meg ezek az anyanyelvi neveléskoncepciójában, tartalmában és módszereiben?
- Melyek a nyelv kommunikatív használatának jellegzetességei; a kommunikáció kulturális és interkulturális vonatkozásai? Melyek a kommunikációs képességek fejlesztésének területei, melyek az aktuálisan kiemelték és miért?
- Mit értünk információn és milyen kapcsolatai vannak a kommunikációval? Az információtárolás, az információszerezés és –átadás új technikái milyen anyanyelvi nevelési feladatokat jelentenek?
- Melyek a kommunikáció hétköznapi és az intézményes formái és stratégiái? Melyek a személyes és szerep szerinti kommunikáció tanításának tantervi és módszertani jellemzői?

4. témakör

A magyar nyelv leírása és ennek megjelenése az anyanyelvi nevelésben

Kérdések:

- Mi jellemzi a klasszikus és a modern nyelvészeti irányzatokat a magyar nyelv alsóbb szintjeinek (fonetika/fonológia, morfológia, szótári szemantika) leírásában? A grammatika mint anyanyelvi nevelési terület milyen módon illeszkedik a kompetencia alapú képzés koncepciójába?
- Mi a markáns különbség a szintagmatan és a mondatan területén a klasszikus és a modern nyelvészeti irányzatok között a magyar nyelvleírásban? Milyen lehetőségek adódnak a kreativitás és a kombinatorikus gondolkodás fejlesztésére a grammatika területén, és melyek ennek módszerei?

5. témakör

A magyar nyelv története és ennek kapcsolata az anyanyelvi neveléssel

Kérdések:

- Hozzon fel érveket a magyar nyelv uráli/finnugor eredete mellett!
- Ismertesse a az uralisztika/finnugrisztika különböző ágainak kutatástörténetét (nyelvtudomány, folklór, tárgyi néprajz, irodalom és zene)!

6. témakör

A pszicholingvisztika és kapcsolata a magyar anyanyelvi neveléssel

Kérdések:

- Miként építhet az anyanyelvi nevelés a természetes nyelvelsajátításra?
- Milyen új kihívásokkal szembesül az iskolai anyanyelvi nevelés?
- Hogyan kezelhetők a szöveg-, illetve beszédértési nehézségek?
- Mi lehet a magyartanár szerepe a logopédiai problémák megoldásában?

7. témakör

A szemiotika és kapcsolata a magyar anyanyelvi neveléssel

Kérdések:

- Milyen jeltípusokkal működik az emberi nyelv?
- Miként fejleszthető a verbális és a nonverbális kommunikáció együttműködése?
- Hogyan tud sikeres (nyelv)tanári jelzéseket közvetíteni a pedagógus?

8. témakör

A magyar nyelv helye a világ nyelvei között

Kérdések:

- Mely nyelvtípus(ok) sajátosságait hordozza nyelvünk?
- Állítsa szembe a magyart egy (ismert) idegen nyelvvel!

9. témakör

Modern nyelvészet és korszerű finnugrisztika az anyanyelvi nevelésben

Kérdések:

- Hogyan alkalmazná az egyetemen megszerzett korszerű (strukturális, illetve kognitív) nyelvészeti ismereteket a közoktatási gyakorlatban?
- Miként lehetne kezelni az uralisztikával szemben álló ún. alternatív elméleteket az anyanyelvi nevelésben és a tudományos ismeretterjesztésben?

Kötelező és ajánlott irodalom:

Az eddigi tanulmányok irodalmából kijelölt kötelező és ajánlott orientáló irodalom.
